

Kommunepotentiale mv. i Østjyllands Storkreds

Forskningschef Karsten Bo Larsen, CEPOS

Forskningschef Karsten Bo Larsen

- Jeg er mindst lige så meget økonom som liberal 😊
- Jeg beskæftiger mig primært med velfærdssamfundets organisering og effektivitet – herunder i særdeleshed valget mellem kollektive og individuelle beslutningsmodeller.

Fokusområder

- Offentlige udgifter
- Uddannelse
- Sundhed
- Udlicitering, frit valg og andre markedsbaserende velfærds løsninger

Curriculum vitae

- 2020: Forskningschef i Cepos
- 2009-2019: Associeret forsker (deltid) i Cepos
- 2006-2020: Økonomi- og IT-chef, Rigsadvokaten
- 2003-2006: Chefkonsulent, Justitsministeriet
- 2002-2003: Fuldmægtig, Finansministeriet
- 2000-2002: Forsker i AKF – Amternes og Kommunernes Forskningsinstitut
- 1999-2015: Ekstern lektor i økonomi, Økonomisk Institut, KU og CBS
- 1999-2000: Fuldmægtig, Rigsrevisionen
- 1999: Cand.polit. fra Københavns Universitet

Fokus på kommuner i Østjyllands Storkreds

Aarhus, Favrskov, Hedensted, Horsens,, Norddjurs, Odder,
Randers, **Samsø**, Skanderborg og Syddjurs

Udgiftsbehov

- Centralt begreb i udligningssystemet er udgiftsbehov, der er et udtryk for kommunens forventede udgifter på baggrund af demografi, socioøkonomi og de gennemsnitlige udgifter i andre kommuner (statistisk beregning baseret på objektive kriterier, der foretages af Indenrigsministeriet).
- Kriterier: Antal børn, antal ældre, udlændinge, socioøkonomisk befolkningssammensætning, befolkningstæthed osv.
- $Service - /udgiftsniveau = \frac{Faktiske\ udgifter}{Udgiftsbehov}$

Kommunepotentiale

- $\text{Udgiftsniveau} = \text{faktiske udgifter} / \text{udgiftsbehov}$
- $\text{Udgiftsniveau} > 1$ når $\text{faktiske udgifter} > \text{udgiftsbehov}$
- $\text{Udgiftsniveau} < 1$ når $\text{faktiske udgifter} < \text{udgiftsbehov}$
- Udgiftsniveau over eller under "det forventede udgiftsniveau" ("landsgennemsnittet")
- $\text{Kommunepotentiale} = \text{Faktiske udgifter i kommunen} - [(\text{udgiftsbehov i kommunen}) \times (\text{udgiftsniveau i mest sparsommelig kommune})]$

Kommunepotentiale - fortolkning

- Vi kan ikke vide, hvor meget af kommunepotentialet, der kan henføres til forskelle i hhv. service og effektivitet
- Men der er kvalitetsindikatorer: Undervisningseffekt, brugertilfredshed, sagsbehandlingstider mv.
- Kommunepotentiale viser, hvor meget kommunen kunne spare, hvis den var lige så sparsommelig, som den mest sparsommelige kommune
- Samlet potentiale i 2023 var 36,5 mia.kr (ca. 9 pct.)
- <https://cepos.dk/artikler/kommunepotentiale-2023/>
- Analyse fra Rockwoolfonden (anden metode) fra december 2024 finder tilsvarende resultater både samlet set og på kommuneniveau

Kommune	Udgiftsniveau	Kommunepotentiale kr. pr. indb.	Kommunepotentiale i alt (mio. kr.)	Procent	Nedsættelse af udskrivningspct.	LO-Familie besparelse i kr.
Favrskov	0,94	4.700	232	8%	2,5	12.873
Hedensted	0,93	4.443	212	7%	2,3	12.117
Horsens	0,93	4.351	420	7%	2,5	13.017
Norddjurs	0,97	7.866	291	11%	4,5	23.240
Odder	0,94	4.731	112	7%	2,5	13.087
Randers	0,94	5.621	562	8%	3,2	16.714
Skanderborg	0,96	5.817	379	10%	3,0	15.306
Syddjurs	0,96	6.530	289	10%	3,6	18.605
Aarhus	0,94	4.924	1.780	8%	2,6	13.554

Administrationspotentiale

2 analyser Regression og DEA

Regression:

- Her beregnes forventede udgifter til ledelse og administration
- Alle kommuner sammenlignes med den (de) bedste kommuner
- Potentiale beregningen sker efter samme princip, som bliver anvendt ved kommunepotentiale
- Anvendes også af Indenrigsministeriets benchmarkenhed
- Potentiale ca. 8 mia. kr.

Administrationspotentiale

DEA

- Kommunerne sammenlignes kun med de mest sammenlignelige kommuner
- Metoden stiller altid alle kommuner bedst muligt
- Potentiale ca. 5,6 mia.kr.
- Angiver hvilke kommuner man kan hente inspiration fra
- Sværere at angribe en regression
- Flere kommuner bliver effektive i DEA
- <https://cepos.dk/artikler/kommunerne-kan-spare-mindst-5-6-mia-kr-paa-ledelse-og-administration/>

Administrationspotentiale

Kommune	Besparelspotentiale_ DEA (kr.)	Besparelspotentiale % DEA	Besparelspotentiale_ REG (kr.)	Besparelspotentiale % REG	Gns. Potentiale (kr.)	Gns. Potentiale (%)
Aarhus	89.532.316	2%	724.429.154	20%	406.980.735	11%
Skanderborg	69.217.102	12%	103.933.204	18%	86.575.153	15%
Horsens	0	0%	29.759.198	4%	14.879.599	2%
Randers	53.727.736	6%	74.495.592	8%	64.111.664	7%
Odder	10.716.177	5%	12.468.960	6%	11.592.569	6%
Favrskov	65.917.622	15%	59.856.022	14%	62.886.822	15%
Norddjurs	82.465.478	21%	72.025.868	18%	77.245.673	20%
Hedensted	83.693.773	19%	63.974.231	15%	73.834.002	17%
Syddjurs	81.712.304	20%	60.158.852	15%	70.935.578	17%

Undervisningseffekt

- Forventet karakter (socioøkonomisk reference) beregnes på baggrund af en række baggrundsoplysninger om eleven (etnicitet, forældrenes uddannelse, forældres indkomst, køn osv.)
- Undervisningseffekt er forskelle på den faktiske og den forventede karakter
- Siger ikke noget om ressourceforbrug/effektivitet

Grundskolen - karakterer

Undervisningseffekt:

<https://cepos.dk/artikler/hvor-dygtige-er-skolerne-i-din-kommune-til-at-forbedre-elevenes-faglige-niveau-se-listen-her/>

Beståelseseffekt:

<https://cepos.dk/artikler/faerre-elever-bestod-de-obligatoriske-prover-pa-9-klasseniveau-i-2023-sammenlignet-med-tidligere-ar/>

Grundskolen - produktivitet

DEA analyse af folkeskolen på kommuneniveau

- Tager højde for elevgrundlaget (socioøkonomi)
- Kommunerne kan i alt frigøre 3,8-5,2 mia. kr. på folkeskolen, uden det går ud over det faglige niveau, hvis alle kommuner kommer på niveau med produktiviteten i de bedste sammenlignelige kommuner. Det svarer til ca. 9-13 pct. af udgifterne på området.

<https://cepos.dk/artikler/kommunerne-kan-give-eleverne-en-meget-bedre-folkeskole/>

DEA af alle grundskoler

- Tager højde for elevgrundlaget (socioøkonomi) og specialundervisning
- Potentiale 8,4-10,2 mia. kr. eller 1,0-1,2 højere karakterer
- Friskoler og private skoler (fri grundskoler) er mest effektive

<https://cepos.dk/artikler/arbejdspapir-68-produktivitet-i-grundskolen/>

Produktivitet folkeskolen

	Beregnete lønudgifter			Samlede nettoudgifter		
	Produk- tivitet	Besparellesp otentiale (mio. kr.)	Karakter- potentiale (point)	Produk- tivitet	Besparellesp otentiale (mio. kr.)	Karakter- potentiale (point)
Hedensted	80%	81,9	0,36	81%	77,5	0,37
Odder	83%	28,1	0,15	94%	8,1	0,15
Favrskov	88%	57,7	0,24	88%	54,3	0,26
Syddjurs	90%	29,2	0,14	91%	26,6	0,14
Randers	93%	47,6	0,04	79%	141,8	0,05
Skanderborg	99%	4	0,06	90%	54,8	0,33
Aarhus	100%	-	-	87%	274,5	0,2
Horsens	100%	-	-	92%	53,9	0,22
Norddjurs	100%	-	-	100%	-	-

DEA af den kommunale ældrepleje

- Tager højde for socioøkonomi og hvor behandlingskrævende de ældre er
- Potentiale: 5-7 mia.kr. eller 22.000 forebyggelige indlæggelser
- <https://cepos.dk/artikler/far-de-aeldre-i-din-kommune-den-bedst-mulige-pleje-for-pengene-se-hvordan-din-kommune-klar-sig/>

Produktivitet ældrepleje – kr.

Kommune	DEA score	Forbedrings-potentiale (mio. kr.)
Randers	1	-
Hedensted	0,98	8
Favrskov	0,96	13
Syddjurs	0,96	16
Norrdjurs	0,94	25
Aarhus	0,92	171
Skanderborg	0,89	48
Horsens	0,85	106
Odder	0,81	44

Produktivitet ældrepleje - indlæggelser

Kommune	Faktisk	Potentiale
	(indlæggelser pr. 1.000 ældre)	(indlæggelser pr. 1.000 ældre)
Horsens	69	-34
Odder	55	-25
Aarhus	65	-24
Skanderborg	57	-22
Norddjurs	50	-14
Hedensted	60	-12
Favrskov	54	-11
Syddjurs	53	-11
Randers	54	-

Dagtilbud til børn

- DEA-analyse af effektivitet i dagtilbud.
- Kommunerne kan frigøre 2,4-3,2 mia. kr. på deres dagtilbud, uden det går ud over kvaliteten af børnepasningen eller de mest udsatte børn. Det svarer til ca. 7,4-9,9 pct. af udgifterne på området
- Kommuner med en høj produktivitet har typisk også en høj kvalitet af deres dagtilbud.
- <https://cepos.dk/artikler/kommunerne-kan-give-bornene-meget-bedre-dagtilbud/>

Produktivitet dagtilbud

Kommune	model1	model2	model3	Mindste	Maksimale
				besparelser-	besparelser-
				potentiale (mio. kr.)	potentiale (mio. kr.)
Aarhus	84,5%	84,5%	88,0%	290,6	376,8
Hedensted	87,6%	87,6%	90,4%	24,1	31
Odder	90,2%	90,2%	93,3%	7,5	10,8
Syddjurs	91,2%	91,2%	94,3%	11	17
Favrskov	90,8%	90,8%	94,6%	17,2	29,1
Horsens	91,9%	91,9%	95,3%	24,9	43,1
Skanderborg	92,8%	92,8%	95,8%	19,3	33
Norddjurs	94,1%	97,7%	99,0%	1,7	9,4
Randers	96,8%	98,3%	99,4%	3,3	17,5

Sygefravær

- Folkeskolelærere – potentiale 965 fuldtidsbeskæftigede
- Pædagoger – potentiale 2.050 fuldtidsbeskæftigede
- SOSU' er – 1.201 fuldtidsbeskæftigede

Likviditet

- Kommunerne har (eller har haft) en betydelig overfinansiering
- Skatten kunne sættes ned
- Men det har mange modstandere - herunder lokale embedsmænd, borgmesteren, landspolitikere

Lav selv analyser af din kommune

CEPOS' analyser

www.cepos.dk

CEPOS' kommunale benchmark-værktøj

<https://cepos.dk/kommune-benchmark/>

Andre analysemuligheder

- Kommunale nøgletal <http://www.noegletal.dk/>
- KRL - <https://www.krl.dk/#/sirka>
- Statistikbanken - <https://www.statistikbanken.dk/statbank5a/SelectTable/Omrade0.asp?PLanguage=0>